

Vláda zatím jde proti své Bílé knize

Antonín Rašek

V květnu 1990 mě při státní návštěvě Moskvy pozval nás ministr obrany na soukromou večeři se dvěma generály, kteří byli jeho učiteli na Vorošilovově akademii. Jednoho z nich jsem se zeptal, jak to bylo možné, že měli ve druhé světové válce patnáctinásobně vyšší ztráty než Němci. K mému překvapení sice zmínil Stalinovu decimaci velitelského sboru na konci 30. let, ale za největší tragédii považoval, že poté museli četám a rotím velet devatenáctiletí absolventi vojenských učilišť bez válečných zkušeností, kdežto Němci i ve funkcích velitelů družstev a samozřejmě čet a rot měli zkušené čtyřicetileté a padesátileté veterány z první světové války.

To mě napadlo při studiu Bílé knihy o obraně České republiky, kterou projednala vláda. A zároveň jsem si vzpomněl na studii, proč se Němcům po válce podařil tzv. hospodářský zázrak. Jistě zafungoval Marshallův plán, nemuseli udržovat armádu a pomohli cizí pracovníci. Ale opět rozhodující bylo, že měli k dispozici kvalifikované dělníky ve funkcích mistrů. O nutnosti neodvolávat je na frontu přesvědčil Hitlera jeho ministr válečného průmyslu Albert Speer.

Tyto příklady mohou být provokující, ale mají orientovat diskusi o Bílé knize jiným směrem. Zatím se polemizuje spíše o tom, zda si má armáda ponechat vrtulníky, vzdát se vojenského prostoru v Brdech, opustit vojenské letiště, zrušit protiraketovou obranu, rozhodnout o osudu Centra biologické ochrany, pro jaké supersoniky se rozhodnout – a to vše v souvislosti se snižováním vojenského rozpočtu. Jak o tom např. píše v jinak zajímavém článku Vlasta Parkanová (Tajemství Bílé knihy, Právo 29. 5. 2011).

Rozhodující přitom je – a proto ty příklady v úvodu – udržet to nejkvalitnější z vojenského personálu. Stručně řečeno, aby se personální práce v armádě po více než dvaceti polistopadových letech stala řízeným procesem.

Zatím vláda nakročila jinak. Těžko udržet nejzkušenější vojáky, když se jim jako státním zaměstnancům snižují platy, mají jim být zdaněny příplatky na ubytování i výsluhy. A to v situaci, kdy třetina z nich končí v příštích dvou letech služební závazky a zároveň mají již nárok na výsluhu let. Armáda proto těžko obstojí na trhu práce. Zvláště proto, že ne vlastní vinou bude podezřívána, jak flagrantně porušuje sliby a závazky, kterými nové zájemce o profesionální službu lákala.

Vláda s programem rozpočtové odpovědnosti není jistě v lehké situaci. Když Kalouskovo ministerstvo financí připravuje rozpočtové škrty, nemělo by sice ignorovat sociální dopady, ale nakonec se jimi netají. Nemělo by však přehlížet negativní dopady finanční – viz již důsledky zvýšení DPH. Také pokud jde o armádu, nebude situace jiná. Na potenciální odchod nejzkušenějších vojáků doplatíme, obnova kvalifikační úrovně bude dražší, než teď ušetříme.

Bílou knihu o obraně ČR je nutné brát vážně. Pracovalo na ni patnáctičlenné jádro se stovkou zkušených spolupracovníků. U nás bohužel převládá praxe, že zrodí-li se dobrá strategie, která by se měla respektovat a nejlepší z ní realizovat, tak se na ni raději rychle zapomene. Výraznému poklesu bojeschopnosti armády bychom měli zabránit, můžeme ji potřebovat nejen pro zahraniční mise.

(Autor je sociolog)